

Aan de leden van de Commissie
Wonen, Maatschappij en Cultuur
van de provincie Utrecht

Amersfoort 11 augustus 2011
Kenmerk: FB/bm/11.061
Betreft: bezuinigingen Monumentenwacht Utrecht

Vereniging Monumentenwacht Nederland
Postbus 2120
3800 CC Amersfoort
Bezoekadres: Utrechtseweg 3-f
3811 NA Amersfoort

Telefoon: 033 479 07 70
E-mail: info@monumentenwacht.nl

KvK Amersfoort 41188169

Geachte dames en heren,

Wij ontvingen van de Stichting Monumentenwacht Utrecht (lid van onze vereniging) de voorstellen van Gedeputeerde Staten van Utrecht rond de bezuinigingen.

Wij zijn zeer bezorgd na wat we daar lazen. Het zou betekenen dat Utrecht de eerste provincie in Nederland is die de werkzaamheden van de Monumentenwacht feitelijk minimaliseert en de verantwoordelijkheid niet meer voldoende neemt of op een andere manier lijkt te willen invullen. Dit is een schending van eerder gemaakte afspraken tussen de rijksoverheid, het IPO en alle individuele provincies.

In het betreffende stuk staat te weinig over de achtergronden van het voornemen, buiten dat van een bezuinigingsmaatregel. Een fundamentele discussie over taken en uitvoering wordt niet gevoerd. In ieder geval is het in onze ogen een onjuiste interpretatie van de aard van de dienstverlening van de Monumentenwacht. Het gaat om de advisering van de monumentenbeheerder, als uitvloeisel van een provinciale taak. Die taak zijn provincies en het Rijk in 1986 structureel overeengekomen, waarbij het Rijk ook de middelen naar de provincies decentraliseerde.

De Monumentenwacht is, na de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor provincie, rijk en gemeentelijke overheden de belangrijkste partner bij het in stand houden van de gebouwde objecten, benoemd als cultuurhistorisch erfgoed. De rapportages van de Monumentenwacht zijn, voor alle monumentenambtenaren, het Nationaal Restauratiefonds, voor de rijksoverheid, en in het verlengde daarvan voor ondermeer de Tweede Kamer, als verstrekker van kengetallen in het kader van de zgn. Erfgoedbalans, een onmisbare onderlegger bij het beoordelen van subsidieaanvragen voor restauraties, bepalen van budgetten en monumentenvergunningen.

Onlangs is de Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2010 uitgebracht. In de beleidsbrief MoMo, Modernisering Monumentenzorg, van voormalig minister Plasterk en geaccordeerd door de Tweede Kamer staat geschreven: "Vooral in de rechtstreekse relatie met de burger in de persoon van monumenteneigenaar speelt de Provinciale Monumentenwacht een cruciale rol. Dit is de meest persoonlijke relatie tussen monumentenexpertise en monumentenbezitter. Het is de medewerker van de Monumentenwacht die aan de deur komt en met de eigenaar het onderhoud en de toestand van zijn monument bespreekt. De Monumentenwacht speelt dus een belangrijke rol in het maatschappelijk draagvlak en is belangrijker dan alle brochures, regels, vergunningen etc. In een monumentenstelsel dat dicht bij de burger wil staan en zoveel mogelijk wil dereguleren in sectorale wet- en regelgeving is een goed functionerende monumentenwacht erg belangrijk. In 1987 zijn er met de provincies afspraken gemaakt over de instandhouding van de regionaal georganiseerde Monumentenwachten." De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in het behoud van het cultureel erfgoed. Juist in het geïntegreerde beleidsveld (vanuit de ruimtelijke kwaliteit) van cultuurlandschap, archeologie en monumenten neemt de Monumentenwacht een vooraanstaande positie in. Nota bene precies het taakveld dat tot de nieuwe werkvelden van de provincies behoort. Vastgelegd in onder andere regeerakkoorden, het bestuursakkoord IPO-Rijk en de toekomstvisie provincies.

Het actieprogramma Cultuur en Ruimte van de provincie Overijssel is daar een sprekend voorbeeld van. Analyse van de dit jaar afgesloten coalitieakkoorden laten die verankering van het erfgoed, vooral ook in samenhang met ruimtelijke ordening en economie, duidelijk zien. Meerdere provincies zijn daarin ook consequent en bezuinigen niet op hun erkende kerntaken. Sterker nog, provincies als Overijssel, Drenthe, Noord-Brabant en Limburg investeren juist bewust meer in het erfgoed. Onder andere juist Overijssel heel gericht in haar Monumentenwacht. De strategische positie van de stichtingen Monumentenwacht is, bijvoorbeeld in het kader van de BRIM, in veel provincies versterkt. Maar ook door eigen beleidswensen te intensiveren. In bijna alle provincies is de inspectiecapaciteit, niet alleen voor rijksmonumenten, maar ook voor gemeentelijke monumenten al structureel uitgebreid. Uw voorstellen doen dit allemaal teniet. Sterker nog, u gaat tegen de tijdgeest in, terug naar de situatie van eind vorige eeuw.

Elke monumentenwacht is een sterke en laagdrempelige partner in de Provinciale Monumenten- of Erfgoedhuizen bij Steunpunten etc. Doorvoering van uw plannen betekent dat de Monumentenwacht Utrecht een minder geloofwaardige partner is bij de samenwerking met de overige organisaties in de monumentenzorg, zowel landelijk als in de eigen provincie.

Primair kiest een Monumentenwacht voor het monumenten en de monumentenbezitter. De Monumentenwacht heeft een buitengewoon eigen sterke merknaam en wij vinden het fundamenteel onjuist om, naast eerder genoemde, voorbij te gaan aan het doel waarmee de Monumentenwacht jaren geleden door de rijksoverheid is gedecentraliseerd. U offert de idealen op aan een onduidelijk en onzeker toekomstperspectief.

Monumentenwachters zijn kennisexperts, die geen uitvoerende werkzaamheden verrichten, maar inspecteren en op grond daarvan adviseren hoe het monument het beste bewaard kan blijven. Al meer dan 35 jaar wordt aan eigenaren van monumenten een goed product en een onafhankelijk advies aangeboden. Becijferingen hebben aangetoond dat door deze manier van werken de overheid in zijn totaliteit honderden miljoenen aan investeringen heeft uitgespaard.

De Monumentenwacht is echter ook een moderne organisatie die voortdurend en tijdig anticipeert op actuele en toekomstige ontwikkelingen op het veld van monumentenzorgers. Juist vanuit deze expertise zijn wij betrokken bij de evaluatie van de BRIM, het nieuwe molen- en kerkenbeleid, een wind- en waterdichtregeling bij herbestemmingsprojecten, het bepalen van restauratiekwaliteit etc., etc.

Wij begrepen van de collega's in Utrecht, dat zij met de nodige pijn kunnen instemmen met een structurele bezuiniging van 15%. Het daarnaast nog inzetten van een bedrag van € 160.000, om daarmee een oorspronkelijk incidenteel ingezette subsidie met een door de lange duur structurele uitwerking, vergt een zodanige ingreep in de organisatie dat er van een meer dan onbehoorlijke amputatie sprake is.

Wij doen een dringend beroep op u om, met name, dit onderdeel van de bezuinigingen ongedaan te maken.

Met vriendelijke groet,

Fred (F.J.) Vos
directeur Monumentenwacht Nederland
telefoon 033 479 07 70